

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Erhan DURUKAN

KTÜ, Fatih Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Trabzon, Türkiye

Sedat MADEN

Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Sivas, Türkiye

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe öğretmenliği lisans programına yönelik görüşlerini Alan Bilgisi, Genel Kültür Bilgisi ve Meslek Bilgisi dersleri bazında cinsiyet ve mezun olunan okul değişkenlerine göre belirlemektir. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve güvenirlik katsayısı Croanbach alpha=0.90 bulunan “Türkçe Eğitimi Bölümü Lisans Programına Yönelik Tutum Anketi” ile toplanmıştır. Veriler SPSS 11.5 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonunda; cinsiyet değişkeninin görüşlerde anlamlı fark oluşturmadığı, mezun olunan lise türünün ise görüşler üzerinde etkili olduğu, öğretmen adaylarının lisans programına ortalamanın üstünde olumlu düzeyde görüş belirttikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe öğretimi, öğretmen eğitimi, lisans programları, öğretmen adayı görüşleri.*

TURKISH PRE-SERVICE TEACHERS' VIEWS ABOUT TURKISH TEACHING UNDERGRADUATE CURRICULUM

Abstract

The aim of this study is to determine the Turkish pre-service teachers' views about the lessons of Turkish teaching undergraduate curriculum according to variables of gender and graduation. 'Attitude Survey for Turkish Education Undergraduate Curriculum' (reability coefficient is 0.90) is used for collecting the data of research. Research's data analysed with SPSS 11.5 programme. The results of the research can be summarized as follow: Gender variable is not substantive in teachers' views, but graduation variable is meaningful in teachers' views, and pre-service teachers have positive attitudes for undergraduate curriculum.

Key Words: *Turkish teaching, teacher education, undergraduate curriculums, teacher candidates' views.*

1. Giriş

Sosyal yaşamın karmaşıklaşmasıyla öğretmen sorumluluklarının hızla genişlemesi ve eğitimin bireysellikten kurtularak toplumsal bir boyut kazanması sonucu öğretmenlerin görev alanlarının artması, öğretmen eğitiminin niteliğini ve öğretmen kalitesini daha da yükseltmek gereğini doğurmuştur. Hiçbir eğitim modeli, modeli işletecek personelin kalitesinin üzerinde bir hizmet üretmez (1). Okullarda da eğitim modelini öncelikli yürütecek personel, öğretmen olduğuna göre eğitimin kalitesinde öğretmenin rolü ve önemi yadsınamaz. Kavcar'a göre de bir eğitim sisteminin en önemli ögesi öğretmendir. Çünkü iyi ve nitelikli bir eğitimi nitelikli öğretmenler yapar (2). Bundan dolayı, "Bir okul, ancak, içindeki öğretmenler kadar iyidir" denilebilir. Öğretmenin eğitim-öğretim sürecindeki yeri, öğretmen eğitimini önemli hâle getirmektedir.

1974 yılında, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu çerçevesinde, her düzeyde öğretmenlerin yüksek öğrenim yoluyla yetiştirilmesi kararıyla birlikte, ilköğretmeni yetiştirmek üzere iki yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır. 1982 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile öğretmen yetiştirme görevi üniversitelere bırakılmış; 1989'da öğretmen yetiştirme lisans programlarının süresi 4 yıla çıkarılmıştır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı 1996 yılı başında Türkiye'nin gereksinim duyduğu öğretmenleri yetiştirmek üzere eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi çalışmalarını başlatmış ve buna göre fakültelerdeki lisans ve lisansüstü düzeylerde yürütülen programlarda birtakım değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan değişikliklerle, 1997-1998 öğretim yılında uygulanmaya başlanan 8 yıllık zorunlu ilköğretim düzeyindeki sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni ihtiyacının karşılanması amaçlanmıştır. Bunun yanında ortaöğretim öğretmenliğinin lisansüstü düzeye kaydırılması ve gerek lisans gerek lisansüstü düzeydeki öğretmen yetiştirme programlarında yer alan derslerin yeniden düzenlenmesi ile daha nitelikli öğretmen yetiştirme yönünde adımlar atılmıştır. Yeni düzenlemeye göre oluşturulan lisans ve lisansüstü düzeydeki programlar, 1998-1999 yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Düzenleme ile öğretmen yetiştiren programlarda yer alan dersler ve içerikleri yeniden belirlenmiştir.

Yeniden yapılandırma ile eğitim fakültelerinde ilköğretimin 2. kademesine öğretmen yetiştiren bölüm ve programlar açılmış; bu bölümlerde uygulama okulları ve Millî Eğitim Bakanlığı'yla ilişkiler arttırılmış, öğretmenlik formasyon dersleri yeniden düzenlenmiş ve eğitim fakültelerinde akreditasyon çalışmaları başlatılmıştır. 2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren de yeni bir öğretmen yetiştirme programı kademeli olarak uygulanmaya başlamıştır. Tüm bu girişimlerin temel amacı ülkenin ihtiyaçlarına cevap verecek daha nitelikli öğretmenler yetiştirmektir (3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17).

Öğretmen eğitimi hususunda Türkçe öğretmenlerinin eğitiminin ayrı bir önemi vardır. Bu önem, Türkçenin temel dil becerilerine (okuma, yazma, konuşma ve dinleme/izleme) dayanmasından ve bu becerilerin yaşamın hemen her anında bireye sıklıkla gerekli olmasından kaynaklanmaktadır (18). Marshall'a göre de "Ana dili eğitimi bir dört yol kavşağıdır. Oraya uğramadan geçen hiçbir ders yoktur. Bütün dersler ana diliyle anlatılır." (19).

Bütün öğrenme disiplinleri bakımından araç ders niteliği gösteren Türkçe eğitiminde en önemli unsurlardan biri programlardır. Bu nedenle Türkçe öğretmenlerinin eğitiminde de Türkçe öğretmenliği lisans programı göz önünde bulundurulması gereken hususlardandır. 2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren kademeli olarak uygulamaya konulan Türkçe öğretmenliği lisans programında "meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür" olmak üzere derslerin üç kategoride toplandığı görülmektedir. Küçükahmet'e göre öğretmenlik meslek bilgisi, "Öğretmen adayına kim, niçin, nerede, nasıl öğretilmelidir?" sorularına cevap veren derslerdir; alan bilgisi, öğretim alanı hakkında derin ve engin alan bilgisi veren derslerdir; genel kültür, küçük bilgi, olgu ve olay kategorilerinin büyük yapıya oturtmaya yarayacak genel kültürü veren derslerdir (20).

Türkçe Öğretmenliği lisans programında yer alan derslerin alanlara göre dağılımı tablo 1 ile şu şekilde gösterilebilir:

Tablo 1. Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı'ndaki Derslerin Alanlara Dağılımı

Sınıf	Alan bilgisi	Meslek bilgisi	Genel kültür	Toplam
I	11	2	4	17
II	10	2	4	16
III	8	3	3	14
IV	4	5	3	12
Toplam	33 (%56)	12 (%20)	14 (%24)	59 (%100)

Bu çalışmanın amacı; Türkçe öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliği lisans programına ilişkin görüşlerini Alan Bilgisi, Genel Kültür Bilgisi ve Meslek Bilgisi dersleri bazında cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre değerlendirmektir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma betimsel nitelikte tarama yöntemiyle yapılmış bir araştırmanın ürünüdür. Bu model, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan kişi, olay, olgu, durum veya

nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya, betimlenmeye çalışılır (20).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın verileri, Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi ve Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Türkçe öğretmenliği bölümlerinde okuyan 150 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden toplanmıştır.

Çalışma grubundaki 150 öğrencinin 62'si (%41,33) kız, 88'i (%58,67) erkek; 60'ı (%40) Genel Lise mezunu, 39'u (%26) Anadolu Lisesi mezunu, 44'ü (%29,33) Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu ve 7'si (%4,67) Meslek Lisesi mezunudur.

2.3. Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Türkçe öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliği lisans programına ilişkin tutumlarına yönelik verileri toplamak için araştırmacılar tarafından ilgili literatür taranarak "Türkçe Eğitimi Bölümü Lisans Programına Yönelik Tutum Anketi" geliştirilmiştir. Anket, lisans derslerine yönelik tutumu etkileyebileceği düşünülen, 13 madde olarak hazırlanmıştır. Ardından oluşturulan tutum anketi, Türkçe eğitimi ve eğitim bilim alanında uzman akademisyenler ile Türkçe öğretmenlerine incelenmiş ve 8 maddeye düşürülmüştür. Anket, 2 değerlendirme ölçütüne göre düzenlenmiş; "1-Olumsuz Etkiler, 2-Olumlu Etkiler" şeklinde puanlandırılmıştır. Gerekli değişikliklerden sonra tutum anketinin güvenilirliğini sınamak için ön uygulama yapılmış, uygulama sonunda elde edilen verilerden anketin iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alpha) 0.90 olarak, anketin Barlett testi Chi-Square x^2 :385.51 ve KMO değerinin 0.80 olduğu tespit edilmiştir. Anketin güvenilir ve uygulama geçerliğine sahip olduğu görülmüş ve asıl uygulama yapılmıştır.

Öğretmen adaylarının uygulamadan elde edilen genel görüş ortalamaları tablolar hâlinde verilmiş ve değişkenlere göre tutum değerleri SPSS 11.5 paket programı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Türkçe öğretmeni adaylarının ilgili kriterde hangi ders için ne oranda (Min.1, Max.2 aralığında) tutuma sahip olduğu ortalamalar göz önünde bulundurularak tablolarda belirtilmiştir.

3. Bulgular

Tablo 2. Dersin İçeriğinin Derse Karşı Tutuma Olan Etkisi ile İlgili Bulgular

Min.1Max.2	N	X	Sd.
Alan Bilgisi Dersleri	150	1.59	.476
Meslek Bilgisi Dersleri	150	1.61	.473
Genel Kültür Dersleri	150	1.51	474

Türkçe öğretmeni adayları lisans döneminde gördükleri derslerin içeriğinin derse karşı tutumlarını Alan Bilgisi dersleri için X:1.59; Meslek Bilgisi dersleri için 1.61 ve Genel Kültür dersleri için X: 1.51 oranında etkilediğini belirtmişlerdir.

Dersin içeriğinin derse karşı tutuma olan etkisi (en yüksek ve en düşük ortalamaları dikkate alındığında) değerlendirildiğinde Alan Bilgisi derslerinden Cümle Bilgisi dersine X: 1.75, Okuma Eğitimi dersine yönelik X:1.35 oranında bir tutuma sahip olduğu; Meslek Bilgisi derslerinden Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersine X:1.74, Özel Öğretim Yöntemleri I dersine yönelik X: 1.52 oranında tutuma sahip olduğu; Genel Kültür derslerinden Etkili İletişim dersine X:1.89, Toplum Hizmet Uygulamaları dersine yönelik X: 1.21 oranında tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Derste Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Derse Karşı Tutuma Olan Etkisi ile İlgili Bulgular

Min.1Max.2	N	X	Sd.
Alan Bilgisi Dersleri	150	1.63	.481
Meslek Bilgisi Dersleri	150	1.62	.478
Genel Kültür Dersleri	150	1.50	.489

Derste kullanılan yöntem ve teknikler, dersin içeriğiyle ilgili olduğu kadar öğretim elemanı faktörüyle de ilgilidir. Türkçe öğretmeni adayları lisans döneminde gördükleri derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerin derse karşı tutumlarını Alan Bilgisi dersleri için X:1.63; Meslek Bilgisi dersleri için 1.62 ve Genel Kültür dersleri için X: 1.50 oranında ortalamasının üstünde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu ortalamalardan hareketle öğretim elemanlarının kullandığı yöntem ve tekniklere öğretmen adaylarının bakış açısının olumlu düzeyde olduğu söylenebilir.

Derste kullanılan yöntem ve tekniklerin derse karşı tutuma olan etkisi (en yüksek ve en düşük ortalamaları dikkate alındığında) değerlendirildiğinde Alan Bilgisi derslerinden Konuşma Eğitimi dersine X: 1.71, Çocuk Edebiyatı dersine yönelik X:1.44 oranında bir tutuma sahip olduğu; Meslek Bilgisi derslerinden Sınıf Yönetimi dersine X: 1.77, Özel Öğretim Yöntemleri I dersine yönelik X:1.52 oranında tutuma sahip olduğu; Genel Kültür derslerinden Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersine X:1.44, Uygurluk Tarihi dersine yönelik X:1.78 oranında tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Dersin Türkçe Öğretmeni Yeterliliği İçin Gerekli Olmasının Derse Karşı Tutuma Olan Etkisi ile İlgili Bulgular

Min.1Max.2	N	X	Sd.
Alan Bilgisi Dersleri	150	1.55	.470
Meslek Bilgisi Dersleri	150	1.60	.464
Genel Kültür Dersleri	150	1.53	.463

Türkçe öğretmeni adayları lisans döneminde gördükleri derslerin Türkçe öğretmeni yeterliliği için gerekli olmasının derse karşı tutumlarını Alan Bilgisi dersleri için X:1.55; Meslek Bilgisi dersleri için 1.60 ve Genel Kültür dersleri için X: 1.53 oranında etkilediğini belirtmişlerdir.

Dersin Türkçe öğretmeni yeterliliği için gerekli olmasının derse karşı tutuma olan etkisi (en yüksek ve en düşük ortalamaları dikkate alındığında) değerlendirildiğinde Alan Bilgisi derslerinden Dünya Edebiyatı dersine X: 1.81, Sözlü Anlatım dersine yönelik X:1.42 oranında bir tutuma sahip olduğu; Meslek Bilgisi derslerinden Sınıf Yönetimi dersine X: 1.81, Ölçme ve Değerlendirme dersine yönelik X:1.36 oranında tutuma sahip olduğu; Genel Kültür derslerinden Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersine X:1.83, Etkili İletişim dersine yönelik X:1.27 oranında tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Dersin Teorik veya Uygulamalı Olmasının Derse Karşı Tutuma Olan Etkisi ile İlgili Bulgular

Min.1Max.2	N	X	Sd.
Alan Bilgisi Dersleri	150	1.28	.436
Meslek Bilgisi Dersleri	150	1.79	.402
Genel Kültür Dersleri	150	1.47	.470

Türkçe öğretmeni adayları lisans döneminde gördükleri derslerin teorik veya uygulamalı olmasının derse karşı tutumlarını Alan Bilgisi dersleri için X:1.28; Meslek Bilgisi dersleri için 1.79 ve Genel Kültür dersleri için X: 1.47 oranında etkilediğini belirtmişlerdir.

Dersin teorik veya uygulamalı olmasının derse karşı tutuma olan etkisi (en yüksek ve en düşük ortalamaları dikkate alındığında) değerlendirildiğinde Alan Bilgisi derslerinden Çocuk Edebiyatı dersine X: 1.65, Genel Dil Bilimi dersine yönelik X:1.22 oranında bir tutuma sahip olduğu; Meslek Bilgisi derslerinden Ölçme ve Değerlendirme dersine X: 1.87, Sınıf Yönetimi dersine yönelik X:1.75 oranında tutuma sahip olduğu; Genel Kültür derslerinden Bilgisayar dersine X: 1.77, Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersine X:1.32 oranında tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Dersin Kredisi/Haftalık Saatinin Derse Karşı Tutuma Olan Etkisi ile İlgili Bulgular

Min.1Max.2	N	X	Sd.
Alan Bilgisi Dersleri	150	1.65	.443
Meslek Bilgisi Dersleri	150	1.51	.490
Genel Kültür Dersleri	150	1.52	.446

Türkçe öğretmeni adayları lisans döneminde gördükleri derslerin kredisi/haftalık saatinin derse karşı tutumlarını Alan Bilgisi dersleri için X:1.65; Meslek Bilgisi dersleri için 1.51 ve Genel Kültür dersleri için X: 1.52 oranında birbirine yakın bir düzeyde etkilediğini belirtmişlerdir.

Dersin kredisi/haftalık saatinin derse karşı tutuma olan etkisi (en yüksek ve en düşük ortalamaları dikkate alındığında) değerlendirildiğinde Alan Bilgisi derslerinden Cümle Bilgisi dersine X: 1.80, Yeni Türk Edebiyatı dersine yönelik X:1.23 oranında bir tutuma sahip olduğu; Meslek Bilgisi derslerinden Ölçme ve Değerlendirme dersine X: 1.66, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersine yönelik X:1.39 oranında tutuma sahip olduğu; Genel Kültür derslerinden Uygarlık dersine X: 1.91, Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersine X:1.27 oranında tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Derste Edinilen Deneyimin Hem Mesleki Yaşantıda Hem Özel Yaşantıda Faydalı Olacağı İnancının Derse Karşı Tutuma Olan Etkisi ile İlgili Bulgular

Min.1Max.2	N	X	Sd.
Alan Bilgisi Dersleri	150	1.53	.462
Meslek Bilgisi Dersleri	150	1.69	.464
Genel Kültür Dersleri	150	1.87	.346

Türkçe öğretmeni adayları lisans döneminde gördükleri derslerde edinilen deneyimin hem mesleki yaşantıda hem de özel yaşantıda faydalı olacağı inancının derse karşı tutumlarını Alan Bilgisi dersleri için X:1.53; Meslek Bilgisi dersleri için 1.69 ve Genel Kültür dersleri için X:1.87 oranında birbirine yakın ve yüksek düzeyde etkilediğini belirtmişlerdir.

Derste edinilen deneyimin hem meslekî yaşantıda hem de özel yaşantıda faydalı olacağı inancının derse karşı tutuma olan etkisi (en yüksek ve en düşük ortalamaları dikkate alındığında) değerlendirildiğinde Alan Bilgisi derslerinden Konuşma Eğitimi dersine X: 1.68, Yeni Türk Edebiyatı dersine yönelik X:1.14 oranında bir tutuma sahip olduğu; Meslek Bilgisi derslerinden Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersine X: 1.74, Öğretim İlke ve Yöntemleri dersine yönelik X:1.64 ora-

nında tutuma sahip olduğu; Genel Kültür derslerinden Türk Eğitim Tarihi dersine X: 1.90, Uygarlık Tarihi dersine X:1.64 oranında tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Dersin İçerik ve Uygulamalarının Türkçe Eğitimi Bölümünün Hedeflerine Hizmet Etmesinin Derse Karşı Tutuma Olan Etkisi ile İlgili Bulgular

Min.1Max.2	N	X	Sd.
Alan Bilgisi Dersleri	150	1.48	.468
Meslek Bilgisi Dersleri	150	1.84	.362
Genel Kültür Dersleri	150	1.77	.406

Türkçe öğretmeni adayları lisans döneminde gördükleri derslerin içerik ve uygulamalarının Türkçe Eğitimi Bölümünün hedeflerine hizmet etmesinin derse karşı tutumlarını Alan Bilgisi dersleri için X:1.48; Meslek Bilgisi dersleri için 1.84 ve Genel Kültür dersleri için X:1.77 oranında yüksek bir düzeyde etkilediğini belirtmişlerdir.

Dersin içerik ve uygulamalarının Türkçe Eğitimi Bölümünün hedeflerine hizmet etmesinin derse karşı tutuma olan etkisi (en yüksek ve en düşük ortalamaları dikate alındığında) değerlendirildiğinde Alan Bilgisi derslerinden Sözlü Anlatım dersine X: 1.64, Genel Dil Bilimi dersine yönelik X:1.21 oranında bir tutuma sahip olduğu; Meslek Bilgisi derslerinden Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersine X: 1.88, Ölçme ve Değerlendirme dersine yönelik X:1.80 oranında tutuma sahip olduğu; Genel Kültür derslerinden Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersine X: 1.86, Türk Eğitim Tarihi dersine X:1.60 oranında tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Lisans Programına Yönelik Tutum Ortalamalarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Değerlendirilmesi

Alan Bilgisi Dersleri	N	X	Sd.	t	P
Bayan	62	1.54	.196	1.435	0.153
Erkek	88	1.59	.200		
Meslek Bilgisi Dersleri				0.892	0.374
Bayan	62	1.67	.223		
Erkek	88	1.71	.209		
Genel Kültür Dersleri				.171	0.864
Bayan	62	1.65	.201		
Erkek	88	1.64	.202		

Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe Eğitimi lisans programı için;

Alan Bilgisi derslerine yönelik tutumlarının genel ortalamalarının cinsiyet değiş-

kenine göre analizi sonucunda; bayan öğretmen adaylarının X:1.54, erkek öğretmen adaylarının ise X:1.59 oranında tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bayan ve erkek öğretmen adaylarının alan bilgisi derslerine yönelik tutumları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir(t: 1.435, p: 0.153).

Meslek Bilgisi derslerine yönelik tutumlarının genel ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre analizi sonucunda; bayan öğretmen adaylarının X:1.64, erkek öğretmen adaylarının ise X:1.73 oranında tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bayan ve erkek öğretmen adaylarının meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir(t: 0.892, p: 0.374).

Genel Kültür derslerine yönelik tutumlarının genel ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre analizi sonucunda; bayan öğretmen adaylarının X:1.65, erkek öğretmen adaylarının ise X:1.64 oranında tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bayan ve erkek öğretmen adaylarının genel kültür derslerine yönelik tutumları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir(t: 0.171, p: 0.864).

Bulgulardan hareketle, bayan ve erkek Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri arasında anlamlı bir fark olmasa da Türkçe Öğretmenliği lisans derslerine yönelik yüksek düzeyde bir tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Tablo10. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Lisans Programına Yönelik Tutumlarının Mezun Olunan Lise Türü Değişkeni Açısından Değerlendirilmesi

Alan Bilgisi Dersleri	N	X	Sd.	F	P
Lise	60	1.47	.156		
Anadolu Lisesi	39	1.49	.185		
Anadolu Öğretmen Lisesi	44	1.76	.099	33.494	0.000
Meslek Lisesi	7	1.57	.241		
Toplam	150	1.56	.199		
Meslek Bilgisi Dersleri					
Lise	60	1.62	.195		
Anadolu Lisesi	39	1.61	.238		
Anadolu Öğretmen Lisesi	44	1.85	.093	16.914	0.000
Meslek Lisesi	7	1.71	.234		
Toplam	150	1.69	.215		
Genel Kültür Dersleri					
Lise	60	1.55	.147		
Anadolu Lisesi	39	1.83	.177		
Anadolu Öğretmen Lisesi	44	1.60	.198	23.589	0.000
Meslek Lisesi	7	1.64	.058		
Toplam	150	1.64	.204		

Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe Eğitimi lisans programı için;

Alan Bilgisi derslerine yönelik tutumlarının mezun olunan lise türüne göre genel ortalamaları bakımından; Lise mezunlarının X: 1.47, Anadolu Lisesi mezunlarının X:1.49, Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının X: 1.76, Meslek Lisesi mezunlarının X: 1.57 oranında tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca Türkçe öğretmeni adaylarının Alan Bilgisi derslerine yönelik tutumlarının mezun olunan lise türüne göre genel ortalamasının X: 1.56 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin Alan Bilgisi derslerine yönelik tutumları arasında Anadolu Öğretmen Lisesi mezunları lehine mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir(p: 0.000).

Meslek Bilgisi derslerine yönelik tutumlarının mezun olunan lise türüne göre genel ortalamaları bakımından; Lise mezunlarının X: 1.62, Anadolu Lisesi mezunlarının X:1.61, Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının X: 1.85, Meslek Lisesi mezunlarının X: 1.71 oranında tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca Türkçe öğretmeni adaylarının Alan Bilgisi derslerine yönelik tutumlarının mezun olunan lise türüne göre genel ortalamasının X: 1.69 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin Meslek Bilgisi derslerine yönelik tutumları arasında Anadolu Öğretmen Lisesi mezunları lehine mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir(p: 0.000).

Genel Kültür derslerine yönelik tutumlarının mezun olunan lise türüne göre genel ortalamaları bakımından; Lise mezunlarının X:1.55, Anadolu Lisesi mezunlarının X:1.83, Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının X: 1.60, Meslek Lisesi mezunlarının X: 1.64 oranında tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca Türkçe öğretmeni adaylarının Alan Bilgisi derslerine yönelik tutumlarının mezun olunan lise türüne göre genel ortalamasının X: 1.64 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin Genel Kültür derslerine yönelik tutumları arasında Anadolu Lisesi mezunları lehine mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir(p: 0.000).

Bulgulardan hareketle, Türkçe öğretmeni adaylarının mezun olunan lise türüne göre Türkçe Eğitimi Bölümü Alan Bilgisi, Meslek Bilgisi ve Genel Kültür derslerine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu, ayrıca yüksek düzeyde bir tutuma da sahip oldukları görülmektedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe Öğretmenliği Bölümü lisans programı derslerine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlayan çalışmanın sonucunda; Türkçe öğretmeni adaylarının derse karşı tutumlarında dersin içeriğinin (X:1.57), derste kullanılan yöntem ve tekniklerin (1.58), dersin Türkçe öğretmenliği yeterliği için gerekli olmasının (X:1.56), dersin teorik veya uygulamalı olmasının (X:1.51), dersin kre-

disinin/haftalık saatinin (X:1.56), derste kazanılan bilgi becerilerin okul deneyiminde kullanılabilmesinin (X:1.79), dersin özel ve mesleki yaşantıda faydalılığının (X:1.70) ve dersin Türkçe Eğitimi bölümünün hedeflerine uygunluğunun (X:1.70) oranlarında ve ortalamasının üstünde (*Min:1 Max:2 aralığında*) etkili olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre tutumlarında anlamlı bir fark olmadığı; buna rağmen görüşler arasında mezun olunan lise türü değişkenine göre yüksek düzeyde anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Alan Bilgisi ve Meslek Bilgisi derslerinde Anadolu Öğretmen Lisesi mezunları lehine anlamlı bir farklılığın, Genel Kültür derslerinde ise Anadolu Lisesi mezunları lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde bu konuyla ilgili yeterli çalışmanın bulunmadığı görülmüştür. Ancak farklı alanlarda lisans programlarının durumuna yönelik yapılan bazı çalışmalar ile araştırmanın sonuçları benzerlik göstermektedir (**22,23**).

Çalışmanın sonuçlarından hareketle; derslerin içeriğinde düzenlemelerin yapılmasının, derslerde kullanılacak yöntem ve tekniklerin derse göre seçilmesinin, özellikle Alan Bilgisi derslerinin içeriğindeki teori veya uygulama yönünün yeniden gözden geçirilmesinin, Meslek Bilgisi derslerinin haftalık kredi/saatinin derslerin Türkçe Eğitimi Bölümünün hedeflerine hizmet etmesi ilkesine göre artırılmasının ve Alan Bilgisi derslerindeki teorik ve diğer uygulamaların Türkçe öğretmenliğinin hedeflerine daha uygun şekilde yapılandırılmasının faydalı olacağı söylenebilir.

Araştırma bulgularından hareketle ileride yapılacak çalışmalar için, diğer öğretmen eğitimi alanlarında aynı çalışmaların yapılması veya diğer akademik alanlarda eğitim veren disiplinlerde hedef kitlenin müfredatın derse karşı tutuma olan etkisinin araştırılması önerilebilir. Öğretmen yetiştiren lisans programlarının öğretmenlik mesleğine, eğitim yaklaşımlarına ve öğrencilerin bu alandaki eğitim ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi gereklidir. Bu nedenle öğretmen adaylarının lisans programları ile ilgili görüşlerini belirleyip gerekli düzenlemelerin yapılması, örgün ve yaygın eğitimin temel taşı olan öğretmenlerin çağın gereklerine uygun bir vizyonla ve öğretmenliğin gerektirdiği misyon ile yetiştirilmelerini sağlayacaktır.

5. Kaynaklar

1. Yılman, M. (2006). *Türkiye’de öğretmen eğitiminin temelleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
2. Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 1-14.
3. YÖK. (1998). *Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi*. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/rapor.doc. Erişim Tarihi: 08.02.2010
4. Akyüz, Y. (2001). *Başlangıçtan 2001’e türk eğitim tarihi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.

5. Başkan, A. G. (2001). *Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma*. Ankara: Ritm İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
6. Atay, D. Y. (2003). *Öğretmen eğitiminin değişen yüzü*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
7. Aksu, M. (2005). "Eğitim fakültelerinin değişen rolleri ve Avrupa boyutu". *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı*. (25-42). Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
8. Ergün, M. (2005). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme çalışmalarının gelişmesi*. <http://www.egitim.aku.edu.tr/oytarihce.pdf> Erişim Tarihi: 08.02.2010
9. Okçabol, R. (2005). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
10. Başkan, A.G.; Aydın, A. ve Madden, T. (2006). Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1), 35-42.
11. Ekiz, D. (2006). *Öğretmen eğitimi ve öğretimde yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
12. Kızılcıoğlu, A. (2006). Eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırma sürecine ilişkin eleştiriler ve öneriler. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (16), 132-140.
13. Taşdan, M. ve Çuhadaroğlu, E.O. (2006). Türkiye’de eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme ilişkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 5 (10), 209-224.
14. Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 öğretim yılında uygulanmaya başlanan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 203-218.
15. Uygun, S. (2008). The impact of john dewey on the teacher education system in turkey. *Asia Pacific Journal of Teacher Education*, 36 (4), 291-307.
16. Taner, M. ve Başal, H.A. (2009). Cumhuriyetin ilanından günümüze türkiye’de ilköğretimde ve ilköğretime öğretmen yetiştirmede niceliksel ve niteliksel gelişmeler. *e-Journal of new World Sciences Academy*, 4 (1), 139-154.
17. Uçgun, D. (2006). *Cumhuriyet Döneminde Türkçe Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
18. Saraç, C. (2005). Türk dili ve edebiyatı/türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesi. *Eğitim Araştırmaları*, 21, 211-222.
19. Marshall, J. (1994). *Anadili ve yazın öğretimi* (Çev. Cahit Külebi). Ankara: Başak Yayınları.
20. Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 öğretim yılında uygulanmaya başlanan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 203-218.
21. Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
22. **Görgen İ. ve Deniz, S. (2003). Ortaöğretim brans öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası programına yönelik görüşleri**. Milli Eğitim, 158.
23. Uslu, Z. (2006). Almanca Öğretmenliği Lisans Programına İlişkin Öğrenci Görüşleri Işığında 2006-2007 Öğretim Yılında Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi: Dicle üniversitesi örneği. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(32), 169-185.